

Wrakken-expeditie Doggersbank 2011

Joop W.P. Coolen, Arjan Gittenberger,
Niels Schrieken, Wouter Lengkeek

Belangrijke gebieden in de Noordzee

In de Noordzee liggen meerdere gebieden die van extra belang zijn voor de Noordzeenatuur: de Klaverbank, de Doggersbank en de Bruine Bank. Natuurorganisaties en wetenschappers zijn van mening dat deze gebieden snel moeten worden aangewezen als beschermd natuurgebied. Door de verre ligging wordt hier weinig gedoken. Hierdoor is niet veel beeldmateriaal beschikbaar van deze bijzondere natuurgebieden. Veel Nederlanders weten dan ook niet wat voor waardevoels daar onder de waterspiegel aangetroffen wordt. Vooral deze onbekendheid onder het Nederlandse publiek, vormde mede de aanleiding voor een aparte expeditie naar de Doggersbank en Klaverbank.

Bijzondere en nieuwe soorten

De tiendaagse duik- en onderzoeksreis heeft geleid tot spectaculaire resultaten. De expeditie heeft meerdere bijzondere soorten opgeleverd, waarvan een aantal nieuw voor de Doggersbank en sommige nieuw voor Nederland (zie volgende pagina).

Dat in zo'n korte tijd zoveel bijzondere soorten zijn aangetroffen, laat zien hoe weinig we eigenlijk weten van het leven op de Doggersbank en andere Nederlandse zeegebieden. Duidelijk is dat aanvullend onderzoek nog veel meer opmerkelijke resultaten kan opleveren. Met name over de verspreiding van het leven op harde substraten, zoals op scheepswrakken, blijkt nog veel onbekend te zijn. De Doggersbank en Klaverbank zijn bijzondere natuurgebieden. De onbekendheid onder het Nederlandse publiek met deze ook bij Nederland behorende zeegebieden vormde mede de aanleiding voor deze expeditie naar de Doggersbank en Klaverbank.

Monitoring

Het onderzoek dat tijdens de expeditie plaatsvond, maakt onderdeel uit van het project "Monitoring Scheepswrakken Noordzee" dat Stichting ANEMOON samen met Stichting De Noordzee en het team "Duik de Noordzee schoon" is opgestart. Gebaseerd op het vertrouwde MOO-formulier, vooral bedoeld voor de Zeeuwse Delta, is ook een Noordzee-monitoringsformulier gemaakt waarop Noordzeeduikers de waargenomen soorten kunnen invullen. Aan de hand van de eerste resultaten wordt inmiddels gewerkt aan het "Noordzee MOO-formulier". Op basis daarvan verschijnt ook een document waarin de soorten worden beschreven. In 2012 vond inmiddels een nieuwe expeditie plaats, waarbij de focus lag op de Doggersbank. Dit jaar was het doel opnieuw een grote hoeveelheid soorten waar te nemen en de natuur op de

Voor de 'Gestreepte pegelslak' *Simnia patula* (Pennant, 1777), ook wel gemeld als *Xandarovula patula*, moet de definitieve Nederlandse naam nog worden vastgesteld. Daarom werd het slakje tijdens de expeditie in 2011 ook wel spontaan 'Stiefelslakje' genoemd, naar de expeditieleider Ben Stiefelhagen. De soort is aangetroffen op Dodemansduim op de Klaverbank en wordt beschouwd als nieuwe soort voor de Nederlandse zoute wateren.

Doggersbank in beeld te brengen bij beleidsmakers, gebruikers en een breed publiek. Meer hierover in een volgende uitgave van Zoekbeeld. De resultaten van één jaar monitoring, dus van de genoemde expeditie en de in het kader van monitoring buiten deze expeditie om gedane wrakduiken, worden in een volgende nummer van Zoekbeeld beschreven.

Meer info

Kijk voor meer informatie op www.expeditiedoggersbank.nl en volg ons op Facebook: Expeditie.Doggersbank

Literatuur

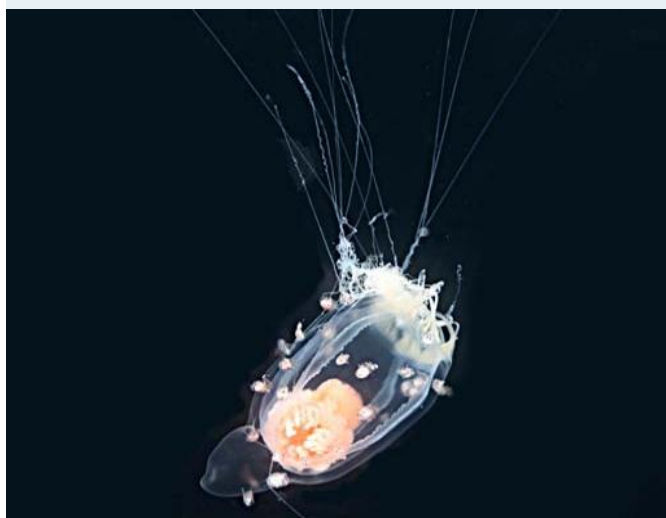
- Schrieken, N., A. Gittenberger & W. Lengkeek, 2011. First record of *Xandarovula patula* (Pennant, 1777) in the Dutch North Sea (Gastropoda, Ovulidae). *Basteria* 75(4-6): 107-110.
- Schrieken, N., A. Gittenberger & W. Lengkeek., 2012. Expeditie Doggersbank introduceert de Stiefelslak *Xandarovula patula* (Pennant, 1777). *Spirula* 385: 48.
- .Loon, W.M.G.M. van, Verschoor, A. & A. Gittenberger 2011. Benthic Ecosystem Quality Index-2: Results for Oosterschelde, Veerse Meer, Grevelingenmeer, Off Shore, Doggersbank and Oesterbanken, Report RWS Waterdienst: 12 pp.
- .Gittenberger, A., N. Schrieken & W. Lengkeek, 2011. *Polycera faeroensis* Lemche, 1929, and *Doto dunnei* Lemche, 1976, new for the Dutch fauna and the central North Sea. *Basteria* 75(4-6): 111-116.
- Van Rees, J. 1884. Coelenteraten van de Oosterschelde, p. 570-591 in Hoek, P.P.C. 1883-84. - Verslag omtrent onderzoekingen op de oester en de oestercultuur betrekking hebbende. Rapport sur les recherches concernant l'huître et l'ostréiculture. 2 vols 697 pp. - ook verschenen als supplement bij het Tijdschrift der NDV.

Fijngetande oprolkreeft *Galathea intermedia*
(Foto: Udo van Dongen)

Breedkop-harlekijnslak *Polycera faeroensis*
(Foto: Arjan Gittenberger)

'Belletje' *Neoturris pileata*
(Foto: Arjan Gittenberger)

'Gestreepte pegelslak' *Simnia patula*
(Foto: Niels Schrieken)

Soorten waargenomen bij de Doggersbank expeditie in 2011, die nog niet met zekerheid autochtoon bekend waren uit dit deel van de Noordzee. De eerste drie genoemde weekdiersoorten waren voor zover bekend niet eerder van uit de Nederlandse wateren gemeld.

Polycera faeroensis Lemche, 1929
Doto dunnei Lemche, 1976
Simnia patula (Pennant, 1777)

Breedkop-harlekijnslak
Veelvlak-kroonslak
'Gestreepte pegelslak' (Stiefelslak)

Galathea intermedia Liljeborg, 1851
Galathea strigosa (Linnaeus, 1761)
Pagurus cuanensis Bell, 1846
Neoturris pileata (Forsskål, 1775)

Fijngetande oprolkreeft ⁽¹⁾
Blauwgestreepte oprolkreeft ⁽²⁾
Harige heremietkreeft ⁽³⁾
'Belletje' ⁽⁴⁾

Opmerkingen bij sommige soorten:

- 1) De Fijngetande oprolkreeft is door duikers in het verleden al eerder van de Klaverbank gerapporteerd. Langs de Noordzeekust is de soort bovendien meerdere keren levend aangespoeld aangetroffen in de periode 1951-1987 (Bron: Centraal Systeem van de Strandwerkgemeenschap en bestanden van Stichting ANEMOON. Wat de aangespoelde exemplaren betreft is het mogelijk dat alle waarnemingen betrekking hebben op door vissers overboord gezette exemplaren, maar het is ook mogelijk dat de soort toch verward is met *Galathea squamata*. Er zijn ook enkele waarnemingen van MOO-waarnemers die er zo goed als zeker van zijn dat ze de soort in de Oosterschelde hebben gezien. Zolang bewijs in de vorm van foto's ontbreekt, blijft onzeker of deze soort inderdaad ook autochtoon in onze nabije kustwateren voorkomt. Met het onderzoek op de Doggersbank is er in ieder geval geen enkele twijfel meer dat deze soort verder van de kust levend in de Nederlandse wateren voorkomt.
- 2) *Galathea strigosa* is eerder gerapporteerd van de Klaverbank, dit materiaal bevindt zich in de Naturalis-collectie.
- 3) *Pagurus cuanensis* is al eens eerder gerapporteerd van de Klaverbank. (Mond. Med. G. van Moorsel).
- 4) *Neoturris pileata* is ooit gerapporteerd uit de Oosterschelde onder de naam *Tiara pileata*, maar er bestaat twijfel over de determinatie (Van Rees, 1884).